

Groene oases in versteende stad

Het Haags Architectuur Café en het Ingenieursbureau Den Haag hebben samen een fietstocht uitgestippeld langs verrassende stadslandschappen in en rondom het centrum. Het centrale thema: vergroening van de openbare ruimte.

Door Jesse Kuiper

Op een zonovergoten vrijdagochtend checken Melvin Kaersenhout en Klaas Hilverda nog één keer de fietstocht die zij uitstippelden voor de Dag van de Architectuur. Op de route veel vergroeningsprojecten waarin beiden een rol speelden. Kaersenhout als conceptontwikkelaar, architect en lid van de werkgroep Pleinen Bezuidenhout en Hilverda als landschapsarchitect bij het Ingenieursbureau Den Haag.

Als geen ander kennen de heren de verschillende functies die dienen te worden verenigd in de schaarse openbare ruimte van een sterk verstedelijkt gebied. Op een beperkt oppervlak moeten sociale ontmoeting, sport en recreatie mogelijk worden gemaakt. En dat alles op een klimaatadaptieve manier, met betere waterafvoer, bevordering van de biodiversiteit en reductie van hittestress en fijnstof.

De haltes op de route zijn stuk voor stuk mooie voorbeelden van creatieve manieren om met deze ontwerpgegevens om te gaan.

Neem bijvoorbeeld het dit voorjaar opgeleverde wijkpark op het Cromvlietplein in Molenwijk. Hier worden sportfaciliteiten en groen gecombineerd met zit- en speelruimte. Bovendien heeft het park volkstuintjes, een stadsboerderij én een voor Den Haag uniek regenwateropvangsysteem. Via een netwerk van ondergrondse regenpijpen vloeit water naar een bassin dat onder het voetbalveldje ligt. Dit kan met verschillende handpompjes getapt worden om de tuintjes te bewateren. Het park is het toonbeeld van de moderne, holistische opvatting van de stedelijke publieke ruimte, waarin de sociale en de natuurlijke leefomgeving hand in hand gaan.

EIGENAARSCHAP

Dat sociale aspect was ook onderdeel van de uitvoering van het project, legt Hilverda uit. "Midden op het plein stond een keet vanwaaruit het hele team werkte. Zo kon de buurt intensief worden betrokken bij iedere stap van de ontwikkeling. Het eerste schetsontwerp, van de landschapsarchitecten van Buro Sant en Co., is ontstaan uit de suggesties van buurtbewoners. Voor de aanbesteding werden lokale ondernemers geprioriteerd. Door mensen op deze manier te laten delen in de realisatie van een project, cultiveer je bij hen een gevoel van eigenaarschap. Dat zorgt er onder andere voor dat er beter wordt gelet op hoe men met het park omgaat."

Goodwill van de buurt is echter niet genoeg, want verloedering ligt constant op de loer. Een planrijk plein vereist nu eenmaal meer onderhoud dan een lap asfalt. Dat moet worden meegenomen in de begroting, zegt Kaersenhout. "Vaak worden er prachtige pleintjes aangelegd met planten, bomen en grassen, zonder dat er goede afspraken worden ge-

maakt over het onderhoud daarvan. Er wordt voor het gemak maar van uitgegaan dat omwonenden dat wel zullen doen. Dat werkt natuurlijk niet."

Maar dat een groen plein onder de streep duurder zou zijn dan stenen, berust op een denkfout, vindt hij. "Vaak wordt er over de kosten van vergroening gesproken in termen van geld vrijmaken. In werkelijkheid is het een investering. In veel van de wijken waar onze route doorheen voert, zijn de zorgkosten hoger dan in de rest van Den Haag. Dit komt mede doordat het zeer verstedelijkte en versteende gebieden zijn, waar mensen minder buiten komen, minder bewegen en eenzamer zijn. Het is aangetoond dat een groene openbare ruimte – waar plek is voor recreatie, ontmoeting en sport – de gezondheid bevordert. Ik werk mee aan projecten waar we, in samenwerking met verschillende organisaties, onderzoeken hoe het financiële plaatje van deze bevordering in elkaar steekt. Wat je ziet, is dat je van het geld dat je in vergroening steekt bijna het tienvoudige terugkrijgt."

WILDGROEI

Er zijn ook vergroeningsprojecten die juist nauwelijks onderhoud vereisen. Op steeds meer plekken in de stad wordt namelijk ruimte ingepast voor

wildgroei. In het plantsoen tussen de Laakweg en de Laakkade, bijvoorbeeld, ligt aan de Laakweg-zijde een strook met woekerende grassen zoals je die niet vaak in een stedelijk gebied ziet. Door de strook onberoerd te laten krijgen meer plantensoorten de kans om zich te manifesteren, hetgeen de biodiversiteit in de stad ten goede komt. Maar ook hier keert de eeuwige evenwichtsoefening van verschillende belangen terug. Want hoe voorkom je dat omwonenden het gevoel krijgen dat hun wijk wordt verwaarloosd? Wederom is het betrekken van de buurtbewoners een belangrijk onderdeel van de strategie. "Er moeten inderdaad altijd gesprekken worden gevoerd," vertelt Hilverda. "Als je een stuk grond openlaat voor wildgroei, moet je aan mensen uitleggen waar je mee bezig bent en waarom. Uiteindelijk zullen de meesten het begrijpen." Dat begrip is de komende jaren hard nodig, want de honger naar hoogbouw is in Den Haag – de dichtstbevolkte gemeente van Nederland – nog lang niet gestild. Tussen de torens die steeds vaker verrijzen wordt de zoektocht naar oases van groen alleen maar nijpender.

Meer informatie en de routekaart: www.dvda-den Haag.nl

In het wijkpark op het Cromvlietplein worden sportfaciliteiten en groen gecombineerd met zit- en speelruimte. | Foto: Brian Mul

'Van het geld dat je in vergroening steekt, krijg je bijna het tienvoudige terug'